Sygn. akt VII U 320/18

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Sztuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 października 2018 r. w Warszawie

sprawy Fundacji (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

z udziałem M. L.

na skutek odwołania Fundacji (...)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 10 stycznia 2018 r., nr: (...)

1. oddala odwołanie;

2. zasądza od Fundacji (...) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt i 00/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Dnia 13 lutego 2018 r. ***Fundacja (...)***, działając za pośrednictwem pełnomocnika, złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 stycznia 2018 r. nr (...). Pełnomocnik odwołującej się zaskarżył przedmiotową decyzję w całości, zarzucając jej brak wszechstronnej i całościowej analizy stanu faktycznego i oceny materiału dowodowego oraz naruszenie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz art. 627, art. 734 § 1 w zw. z art. 750 k.c. W oparciu o powyższe zarzuty pełnomocnik odwołującej wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ustalenie, że M. L. nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowemu, wypadkowemu w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji z tytułu zawartych umów z Fundacją (...) i w związku z tym ustalenie braku podstaw do ustalenia wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia, względnie uchylenie decyzji w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik fundacji wskazał, że skarżona decyzja ZUS w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym jest oparta na błędnym ustaleniu, że umowy zawierany między zainteresowaną a odwołującą się w ramach Programu Kumulacja (...) są umowami o świadczenie usług, a nie umowami o dzieło. Stanowisko to zdaniem odwołującej się nie znajduje podstawy w przepisach prawa i zgromadzonym materiale

dowodowym i wynika z niezbadania i niezrozumienia istoty, celu oraz zasad Programu Kumulacji (...) w ramach których były zawierane kontrolowane umowy. Pełnomocnik wyjaśnił, że w ramach tego programu fundacja zawierała umowy z wybitnymi sportowcami, którzy mieli opracować autorski scenariusz zajęć sportowych dla młodzieży, który miał następnie być przez nich realizowany. Każdy scenariusz miał charakter indywidualny i niepowtarzalny z uwagi na jego autorów, którzy posiadali własne doświadczenia w ściśle określonych dziedzinach sportu. Tym samym nie powinno być wątpliwości, że opracowanie scenariusza zajęć sportowych i przeprowadzenie cyklu zajęć według tego scenariusza ma charakter dzieła w rozumieniu ustawy o Prawie autorskim i prawach pokrewnych. W ocenie pełnomocnika ZUS nie zapoznał się z dziełami wykonywanymi przez sportowców i trenerów, z którymi były zawierane umowy, pominął przedstawione w toku postępowania wyjaśniającego dokumenty, a jedynie skupił się na nazwie zawieranych przez fundację umów zamiast badaniu jaki był ich cel oraz zgodny zamiar stron (odwołanie z załącznikami k. 3-29 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dna 6 marca 2018 r. ***Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.***, reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477^{14} § 1 k.p.c. i zasądzenie od odwołującej się fundacji kosztów na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając stanowisko organu rentowego działający w jego imieniu pełnomocnik wyjaśnił, że na przełomie czerwca i września 2017 roku przeprowadzono u płatnika składek Fundacji (...) kontrolę w zakresie zgłaszana do ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest płatnik składek. Podczas kontroli stwierdzono, że płatnik składek nie zgłosił do ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego osób, które wykonywały pracę na podstawie umów nazwanych „umowa o współpracy". Skarżoną decyzją ZUS stwierdził, że M. L. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w Fundacji (...) i ustalił podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia. W ocenie pełnomocnika ZUS umowy zawierane między fundacją a zainteresowanymi nie spełniają cech charakterystycznych dla umowy o dzieło, gdyż są one umowami starannego działania a ich rezultat nie ma postaci materialnej lub niematerialnej, ale ucieleśnionej w jakimś nośniku, wobec czego nie można mówić za rękojmi za wady dzieła. Powołał się również na orzeczenie Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że umowy dotyczące systematycznego wykonywania czynności sportowych lub trenerskich za okresowo wypłacanym wynagrodzeniem powodują, co do zasady, obligatoryjne objęcie ubezpieczeniem społecznym na podstawie umowy o świadczenie usług (odpowiedź na odwołanie k. 30-34 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się Fundacja (...) (dalej również jako Fundacja) jest organizatorem programu pod tytułem (...) (dalej również jako (...)). Jest to autorski program Fundacji wypracowany i opracowany na podstawie badań i realizowany między gimnazjalistami, rodzicami i trenerami mający na celu przeciwdziałanie zmniejszającej się z roku na rok aktywności fizycznej młodzieży w wieku gimnazjalnym. Zgodnie z założeniami programu Fundacja organizowała konkurs dla znanych sportowców i trenerów, w ramach którego mogli składać projekty zajęć popularyzujących kulturę sportu wśród młodzieży. Wybrane projekty były następnie kierowane do realizacji, którą mieli zajmować się ich autorzy (Regulaminy Programu (...) k. 13-20 a.s., zeznania E. B. k. 63 - 65 a.s.)

Na przełomie lat 2013-2016 Fundacja (...) zorganizowała łącznie trzy edycje Programu (...). Zasady Programu, w tym zasady jego przeprowadzenia, warunki zgłoszenia uczestnictwa oraz dokładny harmonogram i terminy jego realizacji, były co roku ustalane w Regulaminie Programu. Główne zasady i założenia Programu nie ulegały zmianie (Regulaminy Programu (...) k. 13-20 a.s., zeznania E. B. k. 63 - 65 a.s.)

Zgodnie z zasadami sformułowanymi w Regulaminach Program składał się z dwóch części: konkursowej, polegającej na wyborze w drodze konkursu najlepszych autorskich scenariuszy zajęć sportowych dla młodzieży w wieku gimnazjalnej, oraz realizacyjnej, polegającej na przeprowadzeniu zajęć sportowych dla młodzieży w wieku gimnazjalnym oraz akcji edukacyjnej dla rodziców młodzieży w wieku gimnazjalnym i nauczycieli wychowania fizycznego. W części konkursowej Program był skierowany do byłych zawodników różnych dyscyplin sportowych

mających sukcesy krajowe co najmniej na poziomie mistrzostw krajowych, którzy deklarowali wolę zaplanowania, zorganizowania i realizacji autorskich scenariuszy zajęć sportowych dla młodzieży gimnazjalnej. Osoby te chcąc wziąć udział w Programie (...) były zobowiązane do złożenia w stosownym terminie dokumentów określonych w Regulaminie Programu, w tym formularza zgłoszeniowego. W formularzu zgłoszeniowym do Programu autor wskazywał swoje doświadczenie sportowe oraz informacje o proponowanym scenariuszu zajęć sportowych, w tym: tytuł zajęć, opis pomysłu na zajęcia, przykładowy scenariuszem zajęć, wskazanie elementów innowacyjnych w scenariuszu oraz partnerów w organizacji i prowadzeniu zajęć, a także sposoby rekrutacji młodzieży oraz organizacja zajęć. Scenariusz miała być skierowany do młodzieży gimnazjalnej o różnych predyspozycjach fizycznych i umiejętnościach sportowych, przy czym w pierwszej kolejności miały obejmować młodzież dotychczas mało aktywną fizycznie, zajęcia miały mieć charakter nieodpłatny i miały mieć za zadanie podnoszenie sprawności fizycznej młodzieży. Ponadto w formularzu wskazywano również preliminarz kosztów, w tym wynagrodzenie zgłaszającego. Wyboru scenariuszy wskazywanych w formularzach zgłoszeniowych dokonywała powołana przez Fundację kapituła, w skład której wchodzą jej pracownicy, przedstawiciele Totalizatora Sportowego oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki. Zwycięskie scenariusze, które określano (...), były kierowane do realizacji, a z ich autorami Fundacja nawiązywała umowy o współpracy. W ramach tych umów osoby te zobowiązywały się do realizacji stworzonego przez siebie projektu (Regulaminy Programu (...) k. 13-20 a.s., zeznania E. B. k. 63 - 65 a.s.)

Jedną z osób, która zgłaszała swój udział w Programie Kumulacja (...), był zainteresowany M. L. – magister wychowania fizycznego i wieloletni sportowiec snowboardzista zdobywca 1 miejsca Pucharu Świata w 2010 roku w V., zdobywca 1 miejsca Uniwersjady w T. w 2007 roku, Olimpijczyk w S. 2014, V. 2010, T. 2006 i instruktor w dziedzinie snowboardu. Odwołujący zgłosił się do udziału w Programie Kumulacja (...) w 2015 roku. Na przełomie lat 2015 – 2016 prowadził program (...). Ogłaszał swój projekt okolicznej młodzieży, rozwieszał plakaty oraz korzystał z portali społecznościowych żeby zainteresować jak największą ilość osób. Pisał scenariusze zajęć, w które nie ingerowała Fundacja.

(formularze zgłoszeniowe zainteresowanego do Programu Kumulacji (...) k. 21 – 29 a.s., zeznania M. L.. 65 – 67 a.s., kopia dyplomu k. 3025 tom VI akt kontroli, kopia dyplomu trenera klasy drugiej snowboardu)

Po zakwalifikowaniu się do poszczególnych edycji Programu Kumulacji (...) M. L. zawierał z Fundacją (...) umowy o współpracę. Łącznie zainteresowany zawarł takie umowy: w dniu 29 sierpnia 2015 roku, w dniu 3 września 2016 roku oraz aneks z dnia 6 lutego 2017 roku do umowy z dnia 3 września 2016 roku.

W preambule każdej z umów wskazano, że strony podejmują współpracę na zasadach określonych w umowie w związku z realizacją Programu Kumulacji (...) przez Fundację (...), zgłoszeniem prowadzącego swojego scenariusza zajęć sportowych z młodzieżą w wieku gimnazjalnym oraz zakwalifikowaniem tego projektu do realizacji. Przedmiotem każdej z umów (§ 1) było powierzenie przez Fundację (...) (Organizatora) M. L. (Prowadzącemu) realizacji zajęć sportowych dla młodzieży w wieku gimnazjalnym w ramach Programu Kumulacja (...) i według Autorskiego Projektu Prowadzącego. W przypadku każdej z umów zobowiązania zainteresowanego określał § 2 pkt 1 umowy, obejmowały one następujące czynności:

- wzięcie udziału w szkoleniu organizowanym przez Organizatora które ma na celu wdrożenie go w podstawowe zasady realizacji programu, takie jak sposób rekrutacji, prowadzenie spotkań z rodzicami, system rozliczeń, sprawozdawczość itp. Podczas szkolenia Prowadzący otrzyma od Organizatora (...) promocyjne i edukacyjne pomocne w wywiązaniu się z zobowiązań umowy;

- wzięcie czynnego udziału w evencie inaugurującym Program, polegającego na poprowadzeniu animacji sportowych dla dzieci i młodzieży;

- nawiązanie współpracy ze szkołami gimnazjalnymi, klubami sportowymi, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami (...) i animatorami O. lub osobami zarządzającymi infrastrukturą sportową w regionie, w

którym będzie realizowany Autorski Projekt, lokalnymi mediami celem zapewnienia odpowiednich warunków logistycznych do realizacji Autorskiego Projektu, rekrutacji uczestników i promocji Autorskiego Projektu;

- przeprowadzenie minimum jednego spotkania edukacyjnego dla rodziców młodzieży w wieku gimnazjalnym w szkole lub klubie sportowym, z którą Prowadzący będzie współpracował przy realizacji projektu oraz przekazanie im materiałów edukacyjnych i informacyjnych dostarczonych przed Fundację,
- przekazanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych rodzicom młodzieży uczącej się w szkole, z którą współpracuje Prowadzący i nauczycielom WF, zatrudnionym w szkole z którą współpracuje Prowadzący;
- przeprowadzenie rekrutacji uczestników prowadzonych przez siebie zajęć sportowych;
- niezwłoczne informowanie Organizatora o zmianach w harmonogramie Autorskiego Projektu,
- przeprowadzenie cyklu bezpłatnych zajęć dla młodzieży zgodnie z Autorskim Projektem i jego harmonogramem i aktywnego uczestnictwa we wszystkich zajęciach,
- przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć dla młodzieży na ogólnodostępnej infrastrukturze np. boisku O.;
- przeprowadzenia 1 zajęć pokazowych z młodzieżą gimnazjalną we wskazanej przez Organizatora szkole lub wzięcie udziału w evencie sportowym na zakończenie Programu w miejscu i terminie wskazanym przez Organizatora;
- przeprowadzenia dwóch ankiet ewaluacyjnych z młodzieżą uczestniczącą w zajęciach sportowych;
- sporządzenia dokumentacji potwierdzającej realizację zajęć, składającą się z określonej ilości zdjęć poglądowych (każde z innych zajęć sportowych) oraz z list obecności młodzieży uczestniczącej w poszczególnych zajęciach, która będzie zawierać datę, ich nazwiska oraz odręczne podpisy;
- zebrania od osób biorących udział w zajęciach (a w wypadku osób niepełnoletnich – od ich opiekunów prawnych) wypełnionych i podpisanych formularzy za zgodą na przetwarzanie danych osobowych oraz formularzy za zgodą na wykorzystanie wizerunku wg. wzoru przekazanego przez Organizatora i przesłania ich Organizatorowi w najszybszym możliwym terminie;
- umożliwiania Organizatorowi lub jego upoważnionym przedstawicielom obserwowania i monitorowania realizacji Autorskiego Projektu, w tym uczestnictwa w zajęciach;
- sporządzenia sprawozdania częściowego z realizacji Autorskiego Projektu wg. formularza stanowiącego załącznik do umowy i przekazania go Organizatorowi wraz dokumentacją z realizacji Autorskiego Projektu w określonym terminie;
- sporządzenia sprawozdania końcowego z realizacji Autorskiego Projektu wg. formularza stanowiącego załącznik do umowy i przekazania go Organizatorowi wraz dokumentacją z realizacji Autorskiego Projektu w określonym terminie;
- uzupełnienie Autorskiego Projektu zajęć sportowych o wnioski z przeprowadzonych zajęć i przekazania go Organizatorowi w określonym terminie;
- ponoszenie we własnym zakresie kosztów związanych z realizacją Autorskiego Projektu w szczególności związanych z wynajmem S., zakupem sprzętu sportowego, drukiem ankiet i formularzy, przesyłkami pocztowymi, transportem;

- uczestniczenie w działaniach (...) organizowanych przez Organizatora dotyczących programu, takich jak videowizytówki, udzielanie wypowiedzi dla mediów lokalnych i ogólnopolskich, udziałów w programach TV i radiowych itp.,;

- przestrzeganie zapisów Regulaminu Programu.

Poszczególne umowy różniły się częściowo, przede wszystkim w zakresie ilości i harmonogramu zajęć jakie zainteresowana miała wykonać zgodnie z projektem autorskim. W umowie z dnia 29 sierpnia 2015 roku zainteresowany zobowiązany był do przeprowadzenia cyklu bezpłatnych zajęć dla młodzieży zgodnie z projektem i harmonogramem w okresie pomiędzy 1 września 2015 roku a 30 kwietnia 2016 roku, co najmniej dwa razy w tygodniu (łącznie nie mniej niż 40 spotkań), z tym że w etapie I realizacji zajęć od 1 grudnia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku miało odbyć się co najmniej 18 spotkań. W umowie z dnia 3 września 2016 roku zajęcia miały odbywać się w okresie od 5 września 2016 roku do 30 kwietnia 2017 roku co najmniej dwa razy w tygodniu (łącznie nie mniej niż 40 spotkań), z tym, że na I etapie realizacji zajęć, tj. od 5 września do 31 grudnia 2016 roku miało odbyć się co najmniej 18 spotkań. Z kolei w aneksie do umowy z dnia 6 lutego 2017 roku ubezpieczony zobowiązał się do przeprowadzenia zajęć w okresie do 31 maja 2017 roku, z tym, że w okresie od 1 marca 2017 roku do dnia 31 maja 2017 roku miało odbyć się co najmniej 15 spotkań (umowy o współpracy: z 1 września 2015 roku k. 3003-3009, z 3 września 2016 roku k. 3039-3045 verte, aneks do umowy z dnia 3 września 2016 roku k. 3035 – 3036 tom VI akt kontroli).

W każdej umowie, w § 5, przewidziano również postanowienie dotyczące odpowiedzialności zainteresowanego za niewywiązywanie się lub nienależyte wywiązanie się przez niego z zobowiązań umowy. Wskazano, że w przypadku niewywiązania się lub nienależytego wywiązania się przez Prowadzącego z któregokolwiek ze zobowiązań określonych w umowie, Organizator mógł obniżyć wynagrodzenie należne Prowadzącemu o równowartość niezrealizowanych lub nienależycie zrealizowanych świadczeń określonych w umowie przez złożenie prowadzącemu oświadczenia w tym przedmiocie, z zastrzeżeniem możliwości żądania zwrotu całości lub części wynagrodzenia. Wskazano kwoty, o które wynagrodzenie mogły być obniżone Prowadzącemu, z przypisaniem konkretnych zobowiązań wymienionych w § 2 ust. 1 każdej z tych umów (umowy o współpracy: z 1 września 2015 roku k. 3003-3009, z 3 września 2016 roku k. 3039-3045 verte, aneks do umowy z dnia 3 września 2016 roku k. 3035 – 3036 tom VI akt kontroli).

Zainteresowany realizował zajęcia zgodnie ze stworzonymi przez siebie projektami scenariusza w każdej edycji Programu oraz umowami o współpracę zawieranymi z Fundacją. Podczas zajęć zainteresowany przedstawiał swoje osiągnięcia sportowe i prowadził przed zimą zajęcia głównie ogólnorozwojowe, próbował zachęcić jak najwięcej dzieci aby spróbowały uprawiać sport. Ubezpieczony przygotowywał zajęcia, organizował sprzęt i transport. Prowadził zajęcia takie jak slack line, trickboard, piłek gimnastycznych, które pomagały później dzieciom na śniegu. Dodatkowo przeprowadzał zajęcia nauki gry w golfa. Przeprowadzał również anonimowe ankiety skierowane do uczestników, w tym ankietę kończąca, w której uczestnicy mogli ocenić prowadzone przez niego zajęcia. Ankiety były przekazywane bezpośrednio do Fundacji, nikt nie informował o ich wynikach. Zainteresowany ustalał daty i godziny zajęć z uczestnikami we własnym zakresie. Rozliczenie z fundację następowało w trzech transzach, jedna większa i dwie mniejsze w połowie i na koniec okresu zawartej umowy. (zeznania M. L.. 65 – 67 a.s.).

W dniu 10 stycznia 2018 r. ZUS(...)Oddział w W. wydał decyzję nr (...) na podstawie której stwierdził, że M. L. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 29 sierpnia 2015 roku do dnia 30 czerwca 2016 roku oraz od 3 września 2016 roku do dnia 31 maja 2017 roku jako zleceniobiorca u płatnika składek Fundacja (...) i ustalił dla niej podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe za miesiąc wrzesień 2015 roku - 12 000 zł, za miesiąc luty 2016 roku - 5 000 zł, czerwiec 2016 roku - 5 000 zł, wrzesień 2016 roku - 12 000 zł, marzec 2017 roku - 5 000 zł i na ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc wrzesień 2015 roku – 10 648,80 zł, luty 2016 roku – 4 437,00 zł, czerwiec 2016 roku - 4 437,00 zł, wrzesień 2016 roku - 10 648,80 zł, marzec 2017 roku - 4 437,00 zł (decyzja ZUS z 10.01.2018 r. – akta rentowe).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o zebrany w toku postępowania materiał dowodowy, obejmujący dowód z dokumentów załączonych do akt sprawy, akt rentowych oraz akt kontroli ZUS. Sąd dał wiarę

wymienionym wyżej dowodom w całości, gdyż ich treść nie budziła zastrzeżeń. W ocenie Sądu zebrane w sprawie dowody były wiarygodne. Sąd dopuścił również dowód z zeznań zainteresowanego M. L. oraz świadka E. B..

Zeznaniom świadka E. B. i zainteresowanego M. L. Sąd dał wiarę w całości, ponieważ ich treść była spójna i korespondowała ze sobą wzajemnie oraz z pozostałym, zebranym w sprawie materiałem dowodowym.

W tych okolicznościach Sąd uznał zebrany materiał dowodowy za wystarczający
do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie Fundacji (...) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 10 stycznia 2018 r. nr (...) okazało się niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył kwestii podlegania przez zainteresowanego M. L. ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek Fundacji (...), jako wykonującego pracę na podstawie umów zlecenia.

Kwestionując powyższe stanowisko odwołująca się Fundacja wskazała, że zainteresowany współpracował ze Fundacją w ramach umów o dzieło i nie wykonywał pracy na jej rzecz na zasadach umów zlecenie, bowiem przedmiotem umowy nie było wykonanie szeregu powtarzających się czynności sportowych, trenerskich lecz opracowanie autorskiego scenariusza cyklu zajęć sportowych wraz z jego realizacją jako całości, scenariusze miały charakter twórczy i indywidualny.

W związku z powyższym rozpoznając niniejszą sprawę Sąd analizował, czy organ rentowy prawidłowo uznał, że zainteresowany M. L. wykonywał pracę na podstawie umów zlecenie.

Zgodnie z art. 353^1 k.c. strony zawierające umowę mogą - co do zasady - ułożyć stosunek prawny według swojego uznania. Swoboda stron przy zawieraniu umów nie jest jednak nieograniczona, gdyż jej granice stanowią właściwość (natura) stosunku prawnego, ustawa oraz zasady współżycia społecznego. Oznacza to, że strony są zobligowane do przestrzegania zasadniczych elementów stosunku zobowiązaniowego, czyli jego części składowych, które decydują o istocie tworzonego węzła prawnego. Zasadom wykładni określonym w art. 65 § 2 k.c. podlega także kwalifikacja prawna umowy wyrażona w nadanej jej przez strony nazwie. Nie ma ona jednak charakteru przesądzającego, gdyż decydująca jest rzeczywista istota umowy determinowana jej treścią, zgodnym zamiarem stron i celem umowy, a nie jej nazwa, która niejednokrotnie może nie oddawać natury łączącego strony stosunku prawnego. Inaczej rzecz ujmując, skoro wola stron nie może zmieniać ustawy, to strony nie mogą nazwać umową o dzieło zobowiązania, którego przedmiotem nie jest dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. Okoliczność, że strony umowy określiły łączący je stosunek prawny jako umowę o dzieło, eksponując w ten sposób jej charakter, nie jest zatem elementem decydującym samodzielnie o rodzaju zobowiązania, które ostatecznie - z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy - określa sąd.

Dla oceny, że zawarto umowę o dzieło, nazywaną również umową o "rezultat usługi" - co odróżnia ją od umowy o świadczenie usług, której przedmiotem jest sama usługa polegająca na wykonywaniu określonych czynności (szeregu powtarzających się czynności), bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie - konieczne jest, aby działania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu (por. np. wyroki z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 402/12, LEX nr 1350308 oraz 12 sierpnia 2015 r., I UK 389/14, LEX nr 1816587 i powołane w nich orzeczenia). Jeżeli zatem umowa przynosi konkretny rezultat w niej oznaczony, to tylko ten rezultat, a nie czynności do niego prowadzące, stanowi przedmiot umowy stron (por. wyrok z dnia 18 września 2013 r., II UK 39/13, LEX nr 1378531). W orzecznictwie podkreśla się również, że art. 627 k.c. wskazuje tylko na potrzebę "oznaczenia dzieła", przez co dopuszcza określenie świadczenia ogólnie w sposób nadający się do przyszłego dookreślenia na podstawie wskazanych w umowie podstaw lub bezpośrednio przez zwyczaj bądź zasady uczciwego obrotu (art. 56 k.c.). Przedmiot umowy o dzieło może być określony w różny sposób i różny może być stopień dokładności tego określenia, pod warunkiem, że nie budzi wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. Przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do

weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy, którego ramy czasowe wyznacza powierzenie wykonania i wykonanie dzieła. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy. Powinno stanowić rezultat samoistny, który z chwilą ukończenia staje się niezależny od osoby twórcy i może stanowić samodzielny byt posiadający autonomiczną wartość w obrocie prawnym. Przyszły rezultat stanowiący przedmiot umowy o dzieło musi być zatem z góry przewidziany i określony (oznaczony) na podstawie wskazanych w umowie podstaw, co może nastąpić nie tylko poprzez zastosowanie metod opisowych, ale także przez odwołanie się do dostarczonej przez zamawiającego dokumentacji technicznej, projektów czy rysunków. Taka indywidualizacja przedmiotu umowy ma istotne znaczenie dla oceny odpowiedzialności przyjmującego zamówienie z tytułu ewentualnych wad dzieła (por. wyrok z dnia 21 lipca 2016 r., I UK 313/15, LEX nr 2111409)(Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2018 r. II UK 315/17, LEX nr 2488070).

W tym kontekście trzeba zwrócić uwagę, że podstawę zaskarżonych decyzji stanowiła ocena, że przedmiotem spornych umów cywilnoprawnych nie było osiągnięcie konkretnego rezultatu, ale samo wykonywanie określonych czynności, a ponadto umowy te nie posiadały - podstawowej dla scharakteryzowanej w art. 627 k.c. umowy o dzieło - cechy odpowiedzialności za rezultat (wady dzieła), a były w istocie umowami starannego działania.

W odróżnieniu od umowy o dzieło, umowa zlecenia oraz umowa o świadczenie usług są umowami starannego działania. Choć zakładają one dążenie do osiągnięcia pewnego rezultatu, to jednak działający z zachowaniem należytej staranności zleceniobiorca - w razie niezrealizowania celu umowy - nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania. Umowa zlecenia nie akcentuje konkretnego rezultatu jako koniecznego do osiągnięcia. Nie wynik, lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia, tj. elementem przedmiotowo istotnym. Natomiast przez umowę o dzieło, zgodnie z art. 627 k.c., przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Wykonanie dzieła oznacza zatem określony proces pracy lub twórczości o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu ustalonego przez strony w momencie zawierania umowy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2018 r., III AUa 106/18)

Artykuł 627 k.c. wskazuje tylko na potrzebę "oznaczenia dzieła" i dopuszcza określenie świadczenia ogólnie w sposób nadający się do przyszłego dookreślenia na podstawie wskazanych w umowie podstaw lub bezpośrednio przez zwyczaj bądź zasady uczciwego obrotu (art. 56 k.c.). Przedmiot umowy o dzieło może być więc określony w różny sposób i różny może być stopień dokładności tego określenia, pod warunkiem że nie budzi on wątpliwości, o jakie dzieło chodzi. Nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Dzieło nie musi wprawdzie być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, jednak powinno posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy dzieło zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego. Trzeba też mieć na względzie, że stosunek prawny wynikający z umowy o dzieło nie ma charakteru zobowiązania trwałego (ciągłego). Stanowi zobowiązanie do świadczenia jednorazowego i to po obu stronach tego stosunku zobowiązaniowego. Zarówno świadczenie zamawiającego jak i wykonawcy dzieła uznawane są za świadczenia jednorazowe, a jego ramy czasowe wyznacza powierzenie wykonania i wykonanie dzieła. Czas ten jest zatem z zasady warunkowany właściwościami samego dzieła, determinowany przez jego wykonawcę a nie zamawiającego. Przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy. Dlatego też jednym z kryteriów umożliwiających odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2017 r., II UK 551/16).

Nie stanowi umowy o dzieło umowa o przeprowadzenie cyklu wykładów (zajęć dydaktycznych) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 115/13).

Sąd Okręgowy ustalił, że umowy zawierane pomiędzy Fundacją a (...) nie spełniają cech charakterystycznych dla umowy o dzieło. Są one umowami starannego działania, ich rezultat nie ma postaci materialnej lub też niematerialnej. Zainteresowany przeprowadzał zajęcia sportowe dla dzieci z należytą starannością pokazywał ćwiczenia, sam decydował jakie ćwiczenia będą kolejno wykonywane przez dzieci, odbywało się to w ramach sporządzanego scenariusza zajęć, powtarzającego się schematu. Trenerzy nie umawiali się na osiągnięcie przez dzieci określonych rezultatów, zajęcia miały charakter typowo ogólnorozwojowy, ponieważ dla większości dzieci był to pierwszy kontakt ze snowboardem. Ich praca była oceniana przez dzieci w formie ankiety, bądź poprzez samą obecność na zajęciach. Zajęcia odbywały się według ustalonego wcześniej harmonogramu w okresie od września do kwietnia w 2015/2016 roku i w okresie od września do maja w 2016/2017 roku, w każdym z tych okresów miało zostać przeprowadzone minimum 40 zajęć.

Sąd zważył, że umowy dotyczące systematycznego wykonywania czynności sportowych lub trenerskich - za okresowo wypłacanym wynagrodzeniem powodują, co do zasady, obligatoryjne objęcie ubezpieczeniem społecznym na podstawie umowy o świadczenie usług (art. 6 ust. 1 pkt 4 u.s.u.s.). Teoretycznie można wyobrazić sobie sytuację, że strony zawrą umowę dotyczącą osiągnięcia konkretnego celu sportowego (np. zajęcia pierwszego miejsca w rozgrywkach ligowych) i wypłaty wynagrodzenia po zrealizowaniu takiego rezultatu, co mogłoby zostać zakwalifikowane jako umowa o dzieło (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2014 r., II UK 496/13).

W ocenie Sądu Okręgowego czynności będące przedmiotem spornych umów nie były czynnościami przynoszącymi konkretny rezultat, możliwy do obiektywnej weryfikacji. Nie jest możliwe określenie jaki rezultat materialny (rzecz czy zespół rzeczy) lub niematerialny - miałby powstać w efekcie wykonywania tychże czynności. Z treści zawartych z zainteresowanym umów nie wynika, jakie konkretne dzieło miało powstać, jakie miało spełniać parametry.

Ponadto czynności wykonywane przez zainteresowanego stanowiły w istocie zapewnienie bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń podczas prowadzenia zajęć grupowych, pokazywanie grupie dzieci ćwiczeń w ramach scenariusza dotyczącego dziedziny snowboardu w określonym czasie, na podstawie ustalonych wcześniej harmonogramów. Wykonywanie takich czynności w oparciu o umowy o dzieło nie miało charakteru incydentalnego, bowiem obywało się systematycznie na podstawie harmonogramów. Nie wykazano by jakiekolwiek przymioty wykonawcy były weryfikowane, poza obecnością dzieci na zajęciach, nie wiadomo jakie konsekwencje miały sporządzane przez zainteresowanego sprawozdania z zajęć oraz ankiety anonimowe wypełniane przez uczestników, ponieważ nikt nie informował o ich wynikach. Powyższe zdaniem Sądu, wskazuje na zobowiązanie się ubezpieczonego jedynie do starannego działania. Nadto, przeciwko uznaniu przedmiotowych umów za umowy o dzieło przemawia fakt, iż nie istnieje możliwość poddania kontroli efektów pracy zainteresowanego pod kątem osiągnięcia konkretnego, zindywidualizowanego rezultatu. Z materiału dowodowego nie wynika, aby wykonywana praca poddawana była przez Fundację szczegółowej weryfikacji. Wypłata wynagrodzenia odbywała się określonych z góry trzech transzach, jedna większa na początku umowy i dwie mniejsze w połowie i na koniec okresu umowy. W ocenie Sądu Okręgowego, już to samo wystarczy, aby zdyskredytować umowy zawarte z zainteresowanym jako umowy o dzieło. Strony nie przedstawiły wiarygodnych dowodów na wykonanie dzieła. Skoro zaś umowa o dzieło jest umową rezultatu, to wykonawca dzieła musi mieć możliwość przedstawienia finalnego efektu swojej pracy i za tę pracę winien ponosić osobiście odpowiedzialność.

W tym kontekście Sąd meriti zwrócił uwagę, że "dzieło" zawsze musi być jednorazowym efektem, zindywidualizowanym już na etapie zawierania umowy i możliwym do jednoznacznego zweryfikowania po wykonaniu. Z taką definicją, co do zasady nie koresponduje więc wykonywanie powtarzalnych czynności. Szereg powtarzalnych czynności, nawet gdy prowadzi do wymiernego efektu, nie może być rozumiany jako jednorazowy rezultat i kwalifikowany jako realizacja umowy o dzieło. (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 14 lutego 2013 r., sygn.

akt III AUa 714/12, Lex nr 1322060). Konieczność opracowania scenariusza zajęć, czy pokazywania dzieciom ćwiczeń nie przesądza o tym, że rezultat tej pracy intelektualnej należy uznać za "dzieło".

W istocie celem zawieranych umów o dzieło było uniknięcie dopełnienia obowiązków płatnika składek i w celu osiągnięcia takiego rezultatu nie może być abstrakcyjnie interpretowana zasada swobody umów, prezentowana przez płatnika w odwołaniu. Z tych motywów, zdaniem Sądu meriti, podniesione w odwołaniu zarzuty są całkowicie chybione, jako uwarunkowane jedynie interesem procesowym strony, któremu bezkrytycznie płatnik składek podporządkował cechy umowy o dzieło. Wobec powyższego przepis art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych daje organowi rentowemu podstawy do prowadzenia postępowania administracyjnego w przedmiocie prawidłowości zgłaszania i przebiegu ubezpieczeń społecznym, co jednoznacznie sprowadza się do badania rzeczywistej treści tytułu podlegania tym ubezpieczeniom (tak wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 19 stycznia 2012 r., sygn. akt III AUa 1539/11, Lex nr 1127086).

W tym stanie rzeczy, stosownie do treści art. 477^{14} § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy oddalił odwołanie płatnika składek od decyzji z dnia 10 stycznia 2018 r. jako bezzasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu) oraz na podstawie § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 j.t.).

SSO Zbigniew Szczuka

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi(...) r.pr. T. N..